

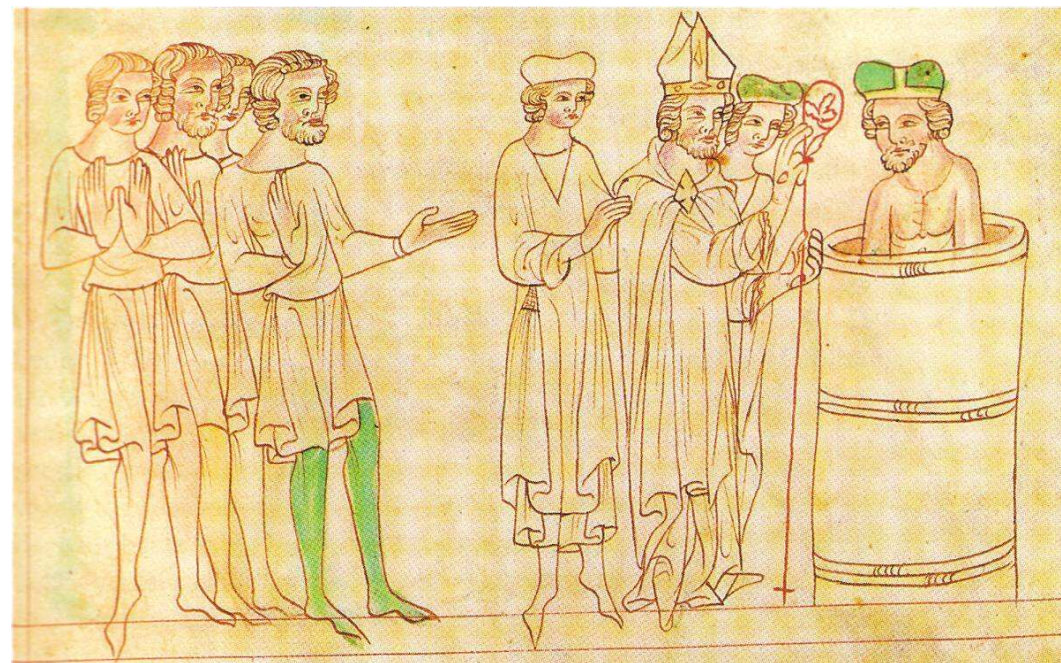
Svatí z období christianizace českých zemí

Pohledem tzv. Kristiánovy legendy

Christianizace

- pokřesťanštění daného území
- součást misijní činnosti církve
- konverze obyvatelstva k importovanému náboženství
- dlouhodobý proces
- postupné vymýcení původního náboženství
- vznik církevní správy (zakládání kostelů, potřeba kněží, kláštery, biskupství)
- potřeba vlastních svatých patronů daného území (přiblížení víry místním obyvatelům)

„Velká“ Morava

- christianizace již v 8. století
- misijní oblast pasovského biskupa (v případě Panonie salzburského arcibiskupa)
- příchod Cyrila s Metodějem v roce 863
- navázali na franckou misijní činnost
- vytvoření hlaholice
- 869 bula Gloria in excelsis Deo (Hadrián III.)
- 880 bula Industiae tuae (Jan VIII.)
- po roce 885 orientace na Říši a konec slovanské liturgie

Čechy

- 845 - křest českých knížat v Řezně (14 knížat z kmene Čechů – Fuldské anály)
- misijní činnost do Čech směřovala z Řezna
- první historicky doložený pokřtěný panovník – Bořivoj I. (70., nebo 80. léta 9. století)
- zakládání prvních kostelů - Pražský hrad, Levý Hradec, Budeč)
- postupný křest elit v čele s Bořivojovou manželkou Ludmilou (zabita v roce 921)

Čechy

- 925 – 935 (929) vláda knížete Václava
- v 10. stol. založen první ženský klášter – Pražský hrad
– bazilika sv. Jiří
- 973 zřízeno pražské biskupství (prvním biskupem Dětmar, saský benediktin)
- 982 – 996 doba episkopátu druhého pražského biskupa Vojtěcha
- 993 založen první mužský klášter – Břevnov (Boleslav II.)

Tzv. Kristiánova legenda

- obsahově velmi rozsáhlý text
- parametry letopisu
- hagiografické znaky
- o původu díla se vede dlouhý spor
- převládající názor – konec 10. stol. (Josef Pekař, Dušan Třeštík, David Kalhous)
- také názory, že legenda je mladší (Josef Dobrovský, Václav Novotný, Petr Kubín)
- text popisuje dobu od počátku vlády knížete Bořivoje do třetího roku vlády knížete Boleslava I.

Tzv. Kristiánova legenda

- misijní činnost Cyrila a Metoděje na Velké Moravě
- Bořivojův křest
- postupná christianizace Čech
- vražda svaté Ludmily
- život svatého Václava
- vražda svatého Václava
- přenesení jeho těla do Prahy a zázraky

Svatá Ludmila

- první česká světice a mučednice
- zabita v roce 921 na Tetíně
- důvod vraždy? zahraniční politická orientace země x osobní rodinné spory x víra
- základy kultu položil svatý Václav přenosem jejího těla do Prahy
- spíše lokální kult v bazilice svatého Jiří
- posiluje až ve 12. století

9 Svatí a jejich kult ve středověku

Svatý Václav

- syn knížete Vratislava a Drahomíry
- primární stručné informace přináší kronika Widukinda z Corvey (2. pol. 10. století)
- zavražděn svým bratrem Boleslavem
- motiv? touha po moci x zahraniční politická orientace x víra
- všechny další informace z legend – rozšířená charakteristika mnicha na trůně
- z těch opisovat i Kosmas
- zakladatel chrámů
- spojenec východořímského krále Jindřicha

Václav jako patron

- translace jeho těla ze Staré Boleslavi do Prahy a uložení ve svatovítské rotundě
- z místa jeho hrobu se později stává biskupský chrám
- Václav se stává hlavním patronem nejprve Přemyslovců a později také všech Čechů
- důvod vzniku legend a vytvoření obrazu mnicha na trůně
- Václav hlavním patronem země
- Václav II. nechal syna přísahat na jeho ostatky
- Karel IV. vytvořil svatováclavskou korunu a nad jeho hrobem postavil nejposvátnější prostor v zemi

13 Svatí a jejich kult ve středověku

Svatoludmilské a svatováclavské legendy

- již zmíněná *Kristiánova legenda* (*Vita et passio sancti Wenceslai et sancte Ludmille ave eis*, edice FRB I.)
- *První staroslověnská legenda* – život svatého Václava (10. století, stručný popis života a smrti sv. Václava, edice FRB I.)
- *Fuit in provincia Boemorum* (*Byl v zemi Čechů*, nejisté stáří, asi první polovina 10. století, základ pro další svatoludmilské legendy, strohý a prostý text, edice FRB I.)
- *Crescente fide Christiana* (*Když vzrůstala víra*, konec 10. stol., vznik asi v Řezně, inspirace z legend o sv. Jimramovi, stručný text o životě a smrti sv. Václava, edice FRB I.)

Svatoludmilské a svatováclavské legendy

- *Gumpoldova legenda* – konec 10. stol., autorem mantovský biskup Gumpold, nepřesný text o sv. Václavovi, obecná hagiografie, základ pro Druhou staroslověnskou legendu, edice FRB I.)
- *Laurentiova legenda* (vznik na přelomu 10. a 11. století, autorem montecassinský benediktin Vavřinec, pouze sv. Václav, edice FRB I.)
- *Druhá staroslověnská legenda* (vznik na přelomu 10. a 11. století v Čechách, překlad a doplnění Gumpoldovy legendy, edice FRB I.)